

Cauza T-234/07

Koninklijke Grolsch NV împotriva Comisiei Europene

„Concurență — Înțelegeri — Piața olandeză a berii — Decizie prin care se constată o încălcare unică și continuă a articolului 81 CE — Participarea reclamantei la încălcarea constatată — Insuficiența probelor — Nemoțivare”

Hotărârea Tribunalului (Camera a șasea extinsă) din 15 septembrie 2011 . . . II - 6173

Sumarul hotărârii

- Acțiune în anulare — Admisibilitate — Persoane fizice sau juridice — Obligația unei întreprinderi, destinată a unei comunicări privind obiecțiunile, de a contesta elementele de fapt sau de drept cuprinse în aceasta în cursul procedurii administrative — Limitarea exercitării dreptului de a formula o cale de atac — Încălcarea principiilor fundamentale ale legalității și respectării dreptului la apărare
(art. 81 CE și 82 CE și art. 230 al patrulea paragraf CE)*
- Concurență — Înțelegeri — Probă — Încălcare unică și continuă rezultată dintr-un sistem complex de concertare
[art. 81 alin. (1) CE]*

3. *Acte ale instituțiilor — Motivare — Obligație — Conținut — Decizie de aplicare a normelor de concurență — Decizie care privește mai mulți destinatari*
(art. 81 CE și 253 CE)
4. *Concurență — Norme ale Uniunii — Încălcări — Imputare — Societate-mamă și filiale — Unitate economică — Criterii de apreciere — Prezumție relativă a unei influențe decisive exercitate de societatea-mamă asupra filialelor pe care le deține integral*
[art. 81 CE și 82 CE; Regulamentul nr. 1/2003 al Consiliului, art. 23 alin. (2)]

1. În domeniul normelor de concurență, nicio dispoziție a dreptului Uniunii nu impune destinatarului unei comunicări privind obiecțiunile să conteste diferitele elemente de fapt sau de drept ale acesteia în cursul procedurii administrative, sub sancțiunea de a nu mai putea să facă acest lucru ulterior în etapa procedurii jurisdicționale. Astfel, deși recunoașterea explicită sau implicită de către o întreprindere a elementelor de fapt sau de drept, în cursul procedurii administrative în fața Comisiei, poate constitui un element de probă suplimentar pentru aprecierea temeiniciei unei acțiuni în justiție, aceasta nu ar putea limita însăși exercitarea dreptului la o cale de atac în fața Tribunalului, de care dispune o persoană fizică sau juridică în temeiul tratatului.

În lipsa unui temei juridic prevăzut în mod expres în acest scop, o asemenea limitare este contrară principiilor fundamentale ale legalității și respectării

dreptului la apărare. În definitiv, dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil este garantat prin articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

(a se vedea punctele 37, 38 și 40)

2. În domeniul normelor de concurență, în ceea ce privește o încălcare unică și continuă care constă în coordonarea prețurilor și în creșteri de prețuri ale unui anumit produs într-un stat membru, rezultate dintr-un sistem complex de concertare pus în aplicare de întreprinderile în cauză, un indiciu izolat al participării unei întreprinderi la această coordonare nu este suficient pentru dovedirea participării acesteia la o asemenea încălcare. Constituie un asemenea indiciu izolat

participarea președintelui consiliului de administrație al întreprinderii acuzate la o reuniune privind un singur segment al pieței relevante.

(a se vedea punctele 63, 65-67 și 71)

3. Atunci când o decizie în care este aplicat articolul 81 CE privește o pluralitate de destinatari și se pune problema imputabilității încălcării constatate, aceasta trebuie să cuprindă o motivare suficientă în raport cu fiecare dintre destinatarii săi, în special în raport cu aceia dintre destinatari care trebuie să poarte răspunderea pentru această încălcare, potrivit deciziei respective.

(a se vedea punctele 77, 78 și 88-91)

Astfel, în ceea ce privește o societate-mamă considerată răspunzătoare pentru comportamentul filialei sale, o astfel de decizie trebuie să conțină o prezentare detaliată a motivelor de natură să justifice imputabilitatea încălcării reținute împotriva acestei societăți.

În acest context, atunci când decizia Comisiei prin care se constată o încălcare a normelor de concurență nu menționează legăturile economice, organizatorice sau juridice existente între întreprinderea în cauză și filiala acesteia, iar în motivele

prezentate în decizie nu se menționează nicăieri numele filialei, Comisia omite, în acest mod, să prezinte motivele pentru care impută întreprinderii în cauză comportamentul în litigiu al filialei sale. Comisia privează astfel întreprinderea de posibilitatea de a contesta eventual temeinicia acestei imputări în fața Tribunalului prin răsturnarea prezumției exercitării efective de către societatea-mamă a unei influențe decisive asupra comportamentului filialei sale și nu dă posibilitatea Tribunalului să își exercite controlul în această privință.

4. Comportamentul unei filiale poate fi imputat societății-mamă în special atunci când, deși are personalitate juridică distinctă, această filială nu își decide în mod autonom comportamentul pe piață, ci aplică, în esență, instrucțiunile care îi sunt date de societatea-mamă, având în vedere, mai ales, legăturile economice, organizatorice și juridice care unesc cele două entități juridice. Într-adevăr, într-un asemenea caz, societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, prin urmare, formează o singură întreprindere. Astfel, faptul că o societate-mamă și filiala sa constituie o singură întreprindere în sensul articolului 81 CE permite Comisiei să adreseze o decizie care să impună amenzi societății-mamă fără să fie necesară stabilirea implicării personale a acesteia din urmă în cadrul încălcării.

În cazul particular în care o societate-mamă deține 100% din capitalul filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență, pe de o parte, această societate-mamă poate exercita o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale și, pe de altă parte, există o prezumție relativă potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale. În aceste condiții, este suficient să se dovedească de către Comisie că întregul capital al unei filiale este deținut de societatea sa mamă pentru a prezuma că aceasta din urmă exercită o influență decisivă asupra

politicii comerciale a acestei filiale. Prin urmare, Comisia va fi în măsură să considere societatea-mamă răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate filialei sale, cu excepția cazului în care această societate-mamă, căreia îi revine obligația de a răsturna această prezumție, prezintă elemente de probă suficiente de natură să demonstreze că filiala sa se comportă în mod autonom pe piață.

(a se vedea punctele 80-83)